Workshop Webcheck

Renske Weeda & Maarten Sprenger

I&I 2026

Radboud Universiteit

slim zoeken

online.slimzoeken.nu/de-webcheck.html

CC BY-NC 4.0

Workshop Webcheck

- De Webcheck: waarom?
- Ervaren: een les voor het onderbouw (in sneltreinvaart)

  Alle materiaal voor die les staat hier: slimzoeken.nu/vo-docentlinks/

- Afsluiting: Q&A

CC BY-NC 4.0

Wie zijn wij?

Maarten Sprenger

- Auteur en uitgever slimzoeken.nu
- Educatief redacteur

Dr. Renske Weeda

- Onderzoeker Radboud Universiteit
- Auteur Digitale Geletterdheid Neon

CC BY-NC 4.0

Wie zijn jullie?

- Rol (docent / schoolleider / kartrekker DG / …)
- Vak

CC BY-NC 4.0

Waarom de webcheck?

Beoordelen van bruikbaarheid en betrouwbaarheid van een website is lastig...

78%

van de Nederlandse tieners (12-17) volgt nieuws via sociale media.
De helft zoekt het niet eens actief op.

Newcom/NDP Nieuwsmedia (2025)

70%

van de jongeren komt wékelijks nepnieuws tegen.
Één op de vijf zelfs dagelijks.

Mediahuis (2025)

80%

van de leerlingen zag gesponsorde content aan voor een echt nieuwsartikel.
In 2019 nauwelijks verbeterd.

Stanford History Education Group (2016, 2019)

Goed nieuws: het is leerbaar. Na zes lessen herkenden leerlingen twijfelachtige websites twee keer zo vaak als daarvoor.
Wineburg et al. (2022)

Aanpak en didactiek

1. VOORDOEN

De docent beoordeelt hardop denkend een échte bron. Zo wordt een denkproces zichtbaar dat leerlingen anders nooit zien.

Collins, Brown & Newman (1989)

2. ZELF DOEN

Leerlingen oefenen daarna zelf op echte, levende websites - eerst met begeleiding, daarna zonder.

McGrew & Breakstone (2023); Pearson & Gallagher (1983)

3. HERHALEN

Één les is niet genoeg. Herhaal: denk hardop als je zelf een bron in de les gebruikt, en laat leerlingen ook vaker oefenen.

Dunlosky et al. (2013); Kohnen et al. (2020)

Digitale Informatievaardigheden

Webcheck: bruikbaarheid en betrouwbaarheid

Een model voor digitale informatievaardigheden (Boetje, 2023)

Bron Afbeelding: Renou, P., Boetje, J., Dooyeweerd, P., & Nanhekhan, R. (2026). Het digitale geletterdheid werkvormenboek.

Expliciete instructie

Bronnen beoordelen leren leerlingen niet vanzelf. Drie aanpakken die werken:

1 Voordoen (modeling)

De docent denkt hardop bij het zoeken, selecteren en beoordelen van informatie. Zo worden de **denkprocessen zichtbaar** en kunnen leerlingen de **strategieën** overnemen.

Kroustallaki et al. (2015)

2 Authentieke taken

Koppel informatievaardigheden aan **betekenisvolle** vragen en **echte** bronnen. Dat leidt tot dieper leren dan losse oefeningen.

Brante & Strømsø (2018); Smits et al. (2024)

3 Procesondersteuning

Help leerlingen hun zoekproces te structureren, met **checklists**, zoeklogboeken of **reflectievragen**. **Samenwerken** en elkaar feedback geven versterkt dit.

Van der Eem (2023)

Expliciete instructie is nodig: leerlingen vinden makkelijk informatie, maar beoordelen lukt pas als je het ze uitdrukkelijk leert. *Brand-Gruwel & Gerjets (2008)*

CC BY-NC 4.0

De 3 stappen van de webcheck

Waar let je op?	Score	Waarom? Ik denk dit, omdat ik zie dat …
Stap 1 · Eerste indruk		
1a Bruikbaar Ken ik deze site al? Wat wil ik precies weten? Het gaat over mijn vraag, ik begrijp de tekst en de informatie is niet verouderd.	☹ 😐 ☺	
1b Uiterlijk en taal Weinig reclame of pop-ups, ziet er verzorgd uit. Rustige taal: geen HOOFDLETTERS, !!! of spelfouten.	☹ 😐 ☺	
1c Mijn gevoel **Hiervan word ik (omcirkel):** rustig · nieuwsgierig · boos · bang of geschrokken · enthousiast *Sterk gevoel? Dan extra goed opletten.*	☹ 😐 ☺	
Stap 2 · Zoeken naar de makers		
2a Makerspagina Er is een over-ons-, about- of colofonpagina, of een verantwoordelijke redactie. *Ontbreekt die? Slecht teken.*	☹ 😐 ☺	
2b Beroepen van de makers Ken ik de maker al? Wat zeggen de makers over zichzelf? Passen hun beroepen bij dit onderwerp?	☹ 😐 ☺	
Stap 3 · Doel van de bron		
3a Soort website en doel **Soort website (omcirkel):** A verkopen · B persoonlijk delen · C kennis en leren · D informeren en voorlichten · E nieuws Is informeren het belangrijkste doel, niet verkopen of overtuigen?	☹ 😐 ☺	
3b Dubbelchecken nodig? Moet je de inhoud nog checken bij een andere, onafhankelijke bron? Bijvoorbeeld omdat de bron een duidelijk standpunt heeft, of omdat het over je gezondheid gaat.	☐ ja ☐ nee	

CC BY-NC 4.0

Beargumenteer!

Schrijf bij elk antwoord op waarom je dat denkt:

'Ik denk …, omdat ik zie dat …'

Eindoordeel

Groen: betrouwbaar & bruikbaar.

Ik gebruik deze bron, omdat …

Rood: niet (voldoende) betrouwbaar/bruikbaar.

Ik gebruik deze bron niet, omdat …

Stappen van de webcheck

STAP 1 Eerste indruk

- 1a Bruikbaar
- 1b Uiterlijk en taal
- 1c Mijn gevoel

STAP 2 Zoeken naar de makers

- 2a Makerspagina
- 2b Beroepen van de makers

STAP 3 Doel van de bron

- 3a Doel
- 3b Dubbelchecken nodig?

CC BY-NC 4.0

Zelf ervaren: een les voor in het onderbouw

Alle materiaal voor die les staat hier: slimzoeken.nu/vo-docentlinks/

CC BY-NC 4.0

Wat je net hebt ervaren

*Het model achter de webcheck-**les**, en waarom elke stap nodig is*

Fase	Onderdeel	Wat gebeurt er
Vóór 'I do'	A	Nulmeting: leerlingen beoordelen bronnen zonder instructie
'I do'	B (herhalend)	Modeling: uitleg + hardop-denken modeling *door de docent*
'We do'	C (herhalend)	Geleide oefening & herhaling: andere bronnen
'You do'	D (herhalend)	*Zelfstandig* toepassen, beargumenteren en bespreken door de leerling

Gebaseerd op: Pearson & Gallagher (1983)

Tip (ook voor collega's)
Vertel bij elke bron die je toont in de klas:
Wie maakt dit en met welk doel?

Kerndoelen

21B - Digitale Geletterdheid: bronnen beoordelen op betrouwbaarheid en bruikbaarheid

2B & 2C - Nederlands: bruikbaarheid en betrouwbaarheid van bronnen

De webcheck

STAP 1: Eerste indruk
STAP 2: Zoeken naar de makers
STAP 3: Doel van de bron

online.slimzoeken.nu/de-webcheck.html

CC BY-NC 4.0

Opbouw leerlijn Webcheck

- **Basis**: kijken op de pagina zelf
  - Eerste indruk → makers → doel van de bron
- **Uitgebreid**: de pagina verlaten
  - Drie extra **blauwe** vragen, steeds in een nieuw tabblad:

2c Wat zeggen anderen over de maker?

Zoek de maker op. Wie is het volgens anderen, en welk belang heeft hij?

3c Wat zeggen andere bronnen?

Zoek de bewering op, ook met 'factcheck'. Zeggen onafhankelijke bronnen hetzelfde?

3d Terug naar het origineel

Noemt de bron een onderzoek, citaat, cijfer of foto? Zoek het origineel op.

online.slimzoeken.nu/onderwerpen/makers-pagina-gevonden-wie-zijn-dit.html & online.slimzoeken.nu/onderwerpen/dieper-onderzoek.html

Zo werken professionele factcheckers: eerst de pagina verlaten, dan pas lezen. Wineburg & McGrew (2019)

Stap 1 · Eerste indruk

1a Bruikbaar
Ken ik deze site al? Wat wil ik precies weten? Het gaat over mijn vraag, ik begrijp de tekst en de informatie is niet verouderd.

1b Uiterlijk en taal
Weinig reclame of pop-ups, ziet er verzorgd uit. Rustige taal: geen HOOFDLETTERS, !!! of spelfouten.

1c Mijn gevoel
Hiervan word ik (omcirkel): rustig · nieuwsgierig · boos · bang of geschrokken · enthousiast
Sterk gevoel? Dan extra goed opletten.

Stap 2 · Zoeken naar de makers

2a Makerspagina
Er is een over-ons-, about- of colofonpagina, of een verantwoordelijke redactie.
Ontbreekt die? Slecht teken.

2b Beroepen van de makers
Ken ik de maker al? Wat zeggen de makers over zichzelf? Passen hun beroepen bij dit onderwerp?

2c Wat zeggen anderen over de maker?
Open een nieuw tabblad en zoek de naam van de maker, bijvoorbeeld '[naam] wikipedia'. Wie is het volgens anderen? Wie betaalt, of welk belang heeft de maker?

Stap 3 · Doel van de bron

3a Soort website en doel
Soort website (omcirkel): A verkopen · B persoonlijk delen · C kennis en leren · D informeren en voorlichten · E nieuws
Is informeren het belangrijkste doel, niet verkopen of overtuigen?

3b Dubbelchecken nodig?
Moet je de inhoud nog checken bij een andere, onafhankelijke bron? Bijvoorbeeld omdat de bron een duidelijk standpunt heeft, of omdat het over je gezondheid gaat.

3c Wat zeggen andere bronnen?
Zoek de bewering zelf op met een paar kernwoorden + 'factcheck'. Zeggen onafhankelijke bronnen hetzelfde? Welke?

3d Terug naar het origineel
Noemt de bron een onderzoek, citaat, cijfer of foto? Zoek het origineel op. Staat het er echt zo?

CC BY-NC 4.0

100 Queries / ‘Over ons’

About-pagina’s bij de bronnen
over alle resultaten

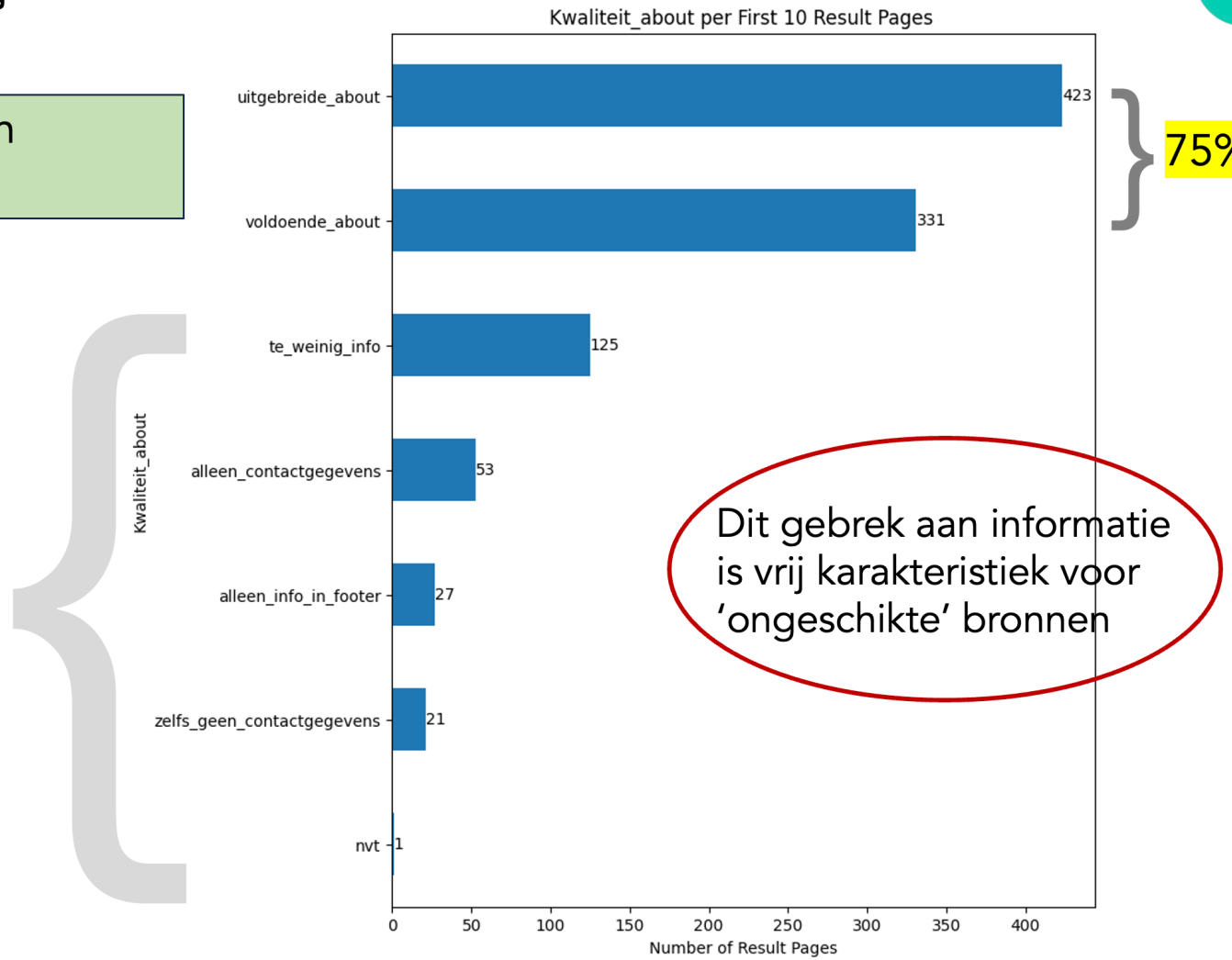

Bij zo’n 25% van de resultaten vertelt de bron weinig tot niks over zichzelf

CC BY-NC 4.0 slimzoeken.nu

Uit: *100 Queries: What do Dutch Children See on the Web?* Schnober/Sprenger 2025 - slimzoeken.nu/over/onderzoek/

CC BY-NC 4.0

Q&A

Feedback, vragen, ervaringen, bevindingen?

- Doe je hier al iets mee in je les? Hoe loopt dat?

- Wat zou je in je eigen vak als eerste willen proberen?

- Waar loop je tegenaan (tijd, niveau, of iets anders)?

Contact

Maarten Sprenger
maarten@slimzoeken.nu - *feedback & ervaringen*

Renske Weeda
renske.weeda@ru.nl

Meenemen naar je eigen les: voordoen → samen doen → zelf doen, en blijf terugkomen bij bronnen die je toch al gebruikt en waarom.

Laat ons s.v.p. weten wat je ervaringen zijn!

CC BY-NC 4.0

Bronnen

Kohnen, A. M., Mertens, G. E., & Boehm, S. M. (2020). Can middle schoolers learn to read the web like experts? Possibilities and limits of a strategy-based intervention. *Journal of Media Literacy Education, 12*(2), 64–79.
https://doi.org/10.23860/JMLE-2020-12-2-6

McGrew, S., Breakstone, J., Ortega, T., Smith, M., & Wineburg, S. (2018). Can students evaluate online sources? Learning from assessments of civic online reasoning. *Theory & Research in Social Education, 46*(2), 165–193.
https://doi.org/10.1080/00933104.2017.1416320

Newcom Research & Consultancy. (2025). *Nationale Vertrouwensmonitor Media 2025: Jongerenrapportage*. NDP Nieuwsmedia.
https://www.newcom.nl/jongeren-en-nieuws-2025/

Stanford History Education Group. (2016). *Evaluating information: The cornerstone of civic online reasoning*. Stanford University.
https://purl.stanford.edu/fv751yt5934

Breakstone, J., Smith, M., Wineburg, S., Rapaport, A., Carle, J., Garland, M., & Saavedra, A. (2021). Students' civic online reasoning: A national portrait. *Educational Researcher, 50*(8), 505–515.
https://doi.org/10.3102/0013189X211017495

Wineburg, S., & McGrew, S. (2019). Lateral reading and the nature of expertise: Reading less and learning more when evaluating digital information. *Teachers College Record, 121*(11), 1–40.
https://doi.org/10.1177/016146811912101102

Wineburg, S., Breakstone, J., McGrew, S., Smith, M. D., & Ortega, T. (2022). Lateral reading on the open Internet: A district-wide field study in high school government classes. *Journal of Educational Psychology, 114*(5), 893–909.
https://doi.org/10.1037/edu0000740

CC BY-NC 4.0